
ANDRE KADERE

PREDSTAVLJANJE I KORIŠĆENJE DELA*

Trebalo bi, na Fakultetu političkih nauka na primer, istaći funkciju jednog dela u okviru koji joj je svojstven — a to je pogled, ili tačnije rečeno, okvir umetnosti ili slikarstva. U tom okviru možemo da tvrdimo da je delo nezavisno, a kada govorimo o nezavisnosti znači da istovremeno dajemo i koordinate jednog političkog konteksta.

Delo je nezavisno po svojoj strukturi i po svojoj formi.

a) Struktura u ovom slučaju nije subjektivne i estetske prirode. O njoj se može diskutovati, a ta činjenica joj omogućava opstojanje izvan zaštite umetničkog kruga na bilo kom mestu, na ovom fakultetu na primer.

b) Slike, fotografije, tekstovi, kvadratne ili pravougaone površine, moderne ili stare, avangardne ili ne — napravljene su da bi bile postavljene, lepljene ili neposredno izvođene na nekom zidu. Napravljene su za zid i od njega zavise. Ali ko poseduje ove zidove namenjene izlaganju? Poseduju ih galerije, muzeji i kulturne institucije.

Cilindrična forma kojoj nije određeno kako mora da stoji, može stoga da se spusti-postavi negde, može da se ponese sa sobom, da se nasloni, okači. Svi vidovi njenog izlaganja su mogući a nijedan nije obavezan.

Prisustvo zida više nije određujuće. Ipak, muzeji i galerije, ti specifični prostori namenjeni umetnosti i domenu gledanja, postoje. Iluzorno bi bilo zanemariti ih. I zaista, ne nalazimo se ni u kakvoj slobodnoj situaciji, jer ti prostori vrše vlast, svim mogućim sredstvima, a pre svega selekcijom.

*) André Caderre, *Presentazione di un lavoro, Utilizzazione di un lavoro, Schema informazione*, No. 3, Firenze, 1977.

Upravo ovu spregu treba, ako ne rastočiti, onda bar istaći. A to tek postaje moguće ako pođemo od nezavisnog dela. Međutim, ova nezavisnost ne treba da ostane isključivo na nivou teorijskog dokaza već mora svakodnevno da se praktikuje, pre svega na samom terenu umetničkih svetišta, organizujući izložbe na anarhičan način, čak i mimo volje vlasnika tih prostora. Da bi ova delatnost bila zaista efikasna mora da se odvija u trenutku kada se na tom prostoru nalazi najveći mogući broj ljudi, to jest najčešće u trenutku otvaranja neke izložbe. Moramo istaći da je ovaj način izlaganja potpuno miroljubiv i neagresivan. Drveni cilindrični štap je po dimenzijama malen i ni na koji način materijalno ne ometa odvijanje neke izložbe. Ne radi se o tome da se fizički napadnu uredno izložena dela. „Sukob” se odvija na teorijskom i ideološkom planu, a agresivnost i nasilje neprekidno potiču od strane vlasti. Međutim, potrebno je izlagati i izvan svetišta umetnosti upravo da bi se istakla nezavisnost dela u odnosu na vlast — izlagati, dakle, na ulici, u metrou, u restoranu, ukratko, svugde, jer prisustvo zida više nije nužno.

To podrazumeva da takvo delo ne prevazilazi dimenzije i težinu nečeg što umetnik može da nosi, jer je upravo samo to delo razlog izlaganja. Da je ono veće postalo bi neka vrsta stuba, a njegova nepokretnost bi tada opet samo bila odlika tradicionalnog dela. Činjenicu da ima dimenzije i težinu ne treba ni u kom slučaju zanemariti. Takvo delo može i mora da se izlaže i na klasičan način — sledstveno pozivu na izlaganje u neki muzej ili galeriju delo može da se okači ili postavi sasvim službeno u tim prostorijama. To ga, na neki način čini i efikasnijim, jer kako delo postaje poznatije i, dakle, skuplje, tako ono postaje i mnogo primamljivije za nošenje uza se, za dodirivanje i za postavljanje na sva moguća mesta...

Danas se nalazimo u situaciji — određenoj našim kulturnim tradicijama, našim obrazovanjem i celokupnim našim društvenim ambijentom (reklamom, televizijom i ostalim medijima) — u kojoj se domenu vizuelnog pridaje poseban značaj. U poslednjoj instanci, činjenica da nam pogled potvrđuje postojanje neke stvari dokazuje temeljni značaj ovog domena. To je razlog da su gledanje, umetnost i slikarstvo izloženi ideološkoj borbi. Svaka ideologija teži da se dočepa i zavlada tim domenom. Ideologija vlada politikom, ali je ona i deo filozofije. Stoga zaključujemo da se na Filozofskom fakultetu nikako ne nalazimo izvan političkog konteksta.

(Preveo s italijanskog IVAN VEJVODA)
